

**OKRUHY POŽADAVKŮ A LITERATURA
KE STÁTNÍ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠCE
PRO NAVAZUJÍCÍ MAGISTERSKÝ PROGRAM SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA
(PREZENČNÍ I KOMBINOVANÁ FORMA STUDIA)**

Okruhy z Teorie sociální pedagogiky

1. Sociální pedagogika – její dimenze, funkce, vznik. Současný stav, tradice a perspektivy sociální pedagogiky v České republice a na Slovensku. Komparace se zeměmi s významnou sociálně pedagogickou tradicí (Německo, Polsko).
2. Komparace tradic, současného stavu a perspektiv sociální pedagogiky ve Skandinávii, v anglicky (především ve Velké Británii) a španělsky mluvících zemích (především ve Španělsku) a v České republice.
3. Profese sociálního pedagoga v ČR a v ostatních zemích. Úspěšné projekty z oblasti sociální pedagogiky v zahraničí (střední Evropa, Skandinávie, Velká Británie, latinskoamerické země) a jejich možnost aplikace do prostředí ČR. Komparace zahraničních projektů se sociálně pedagogickými aktivitami v České republice.
4. Současné pojetí sociální pedagogiky a sociální práce v souvislosti s genezí obou disciplín.
5. Komparace tradic sociální pedagogiky a sociální práce. Vývoj a současný stav obou disciplín v České republice po roce 1989 a zahraničí.
6. Aplikace vybraných právních norem v dílčích oblastech činností sociálního pedagoga. Rodinné vztahy, manželské vztahy, zdravotně postižené osoby, pěstounská péče.
7. Role sociálního pedagoga při práci s jedinci v ústavní a ochranné výchově a po jejím opuštění, s delikventní mládeží, s pachateli trestné činnosti, osobami drogově závislými a s jinými druhy závislostního chování, dětmi ohroženými syndromem CAN.
8. Sociologický pohledu na volný čas. Kategorie volného času a jejich vývoj v kontextu vývoje společnosti. Reflexe proměny významu a chápání volného času v kontextu měnící se společnosti s důrazem na současnost.
9. Oblasti volného času v kontextu životního stylu různých generací a sociálních skupin. Čas prázdný a čas zaplněný (časoprostorové rozpojení – Giddens; dvě kultury času – Kaufmann).
10. Využití didaktických kategorií (cíle, metody, materiální didaktické prostředky, organizační formy, didaktické zásady) v práci sociálního pedagoga.
11. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách, odlišnost od výzkumu kvalitativního. Paradigmata kvalitativního výzkumu. Fáze kvalitativního výzkumu. Příprava a realizace kvalitativně orientovaného výzkumu. Etika výzkumné práce v kvalitativním výzkumu.
12. Metody kvalitativního výzkumu – metody sběru dat. Kvalitativní pozorování, dotazování, rozhovor, skupinový rozhovor, ohnisková skupina, kasuistika, případová studie, analýza dokumentů, analýza audiovizuálních záznamů. Metody kvalitativního výzkumu – metody analýzy dat. Zakotvená teorie (otevřená, axiální, selektivní kódování), interpretativní fenomenologická analýza (IPA), fenomenologická analýza MCA, rámcová analýza, etnosémantika ad.
13. Obecný postup, teorie a hypotézy v kvantitativním výzkumu. Postup při realizaci kvantitativně orientovaného výzkumu v pedagogice, role teorie v kvantitativním výzkumu, hypotéza a její formulace, druhy hypotéz, problematika nulové hypotézy a důvody pro její stanovování.

14. Získávání, analýza a statistické vyhodnocování dat v kvantitativním výzkumu. Proměnné a měření, kvalita měření, základní charakteristiky naměřeného souboru dat, charakteristiky střední hodnoty a jejich druhy, odchylky, kvantily, tabulka četností a grafické znázornění naměřených dat, statistické testy významnosti a testování hypotéz, vyvozování závěrů.
15. Smíšený výzkumný design. Význam a využití v sociálně pedagogickém výzkumu. Modelové způsoby mixování dat. Využitelnost dat ze smíšeného výzkumu. Validita a reliabilita v pedagogickém výzkumu a možnosti jejich zajištění.
16. Vybrané koncepty hodnot a utváření hodnotového žebříčku podle vybraných autorů. Hodnotová orientace člověka.
17. Profesionalizace a profesní etika, vztah mezi pojmy v kontextu sociální pedagogiky. Význam profesní etiky v práci sociálního pedagoga.
18. Supervize jako forma podpory sociálního pedagoga v praxi. Vymezení pojmu supervize a její dělení. Další možnosti podpory pedagogických pracovníků a jejich charakteristika. Funkce supervize a možnosti jejího využití v praxi.
19. Klima a vztahy v sociálních a výchovně-vzdělávacích institucích. Vymezení a význam pro fungování pracoviště. Utváření pozitivního klimatu. Faktory ovlivňující kvalitu klimatu. Faktory zatěžující klima sociálních a výchovně-vzdělávacích institucí. Role vedoucích a dalších pracovníků při utváření klimatu pracoviště. Kodex pracovníka v sociálních službách / učitele.
20. Podstata a význam jednotlivých fází managementu z hlediska obecného managementu. Makrořízení sociálních, výchovných a vzdělávacích institucí. Mikrořízení sociálních, výchovných a vzdělávacích organizací – příklady z praxe.
21. Manažerské funkce. Role manažera. Manažerské techniky a možnosti jejich využití při řízení sociálních, výchovných a vzdělávacích organizací. Výhody a nevýhody vybraných manažerských technik s důrazem na techniky vedení lidí v prostředí sociálních, výchovných a vzdělávacích organizací – příklady z praxe.
22. Projektový management – vymezení základních pojmů (projekt, projektová činnost, grant, dotace atd). Ganttův diagram a jeho využití při tvorbě projektu. Analýza projektového cyklu, význam logického rámce projektu. Principy tvorby rozpočtu projektu a úskalí související s řešením projektů. Příklady a využití projektové činnosti v práci sociálního pracovníka.
23. Fundraising. Cíle fundraisingových akcí. Charakteristika dílčích skupin účastníků fundraisingových aktivit. Okruhy potenciálních dárců. Metody a techniky fundraisingu a jejich využití v praxi (dotace, granty, dárcovství, sponzorství, techniky fundraisingu na místní úrovni). Tvorba fundraisingového týmu. Okruhy potenciálních donátorů. PR fundraisingového projektu. Fundraising v mezinárodním kontextu. Využití fundraisingu v sociální oblasti.
24. Strategické a legislativní dokumenty a jejich význam při budování systému finančního vzdělávání, význam budování finanční gramotnosti. Standardy finanční gramotnosti. Hospodaření domácnosti (osobní rozpočet, rozpočet domácnosti, osobní aktiva a pasiva, majetek a závazky).
25. Ceny (cenové praktiky v pojetí marketingu, v pojetí nákladů, odlišné ceny téhož zboží). Peníze, placení (podstata a funkce peněz, hotovostní a bezhotovostní placení). Finanční trh, finanční produkty a finanční plánování a využití v praxi sociálního pedagoga.

Literatura:

1. BAKOŠOVÁ, Z. 2006. *Sociální pedagogika jako životná pomoc*. 2. vyd. Bratislava: Lorca.
2. BEDNÁŘ, V. a kol. 2013. *Sociální vztahy v organizaci a jejich management*. 1. vyd. Praha: Grada.
3. BĚLOHLÁVEK, F. 2016. *25 typů lidí: jak s nimi jednat, jak je vést a motivovat*. Praha: Grada.
4. BOUKAL, P. a kol. 2013. *Fundraising pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing.

5. BYČKOVSKÝ, P., KOTÁSEK, J. *Nová teorie klasifikování kognitivních cílů: revize Bloomovy taxonomie*. Pedagogika, 2004, č. 3, s. 227 – 242. ISSN 0031-3815.
6. CALTOVÁ HEPNAROVÁ, G. 2009. *Uplatnění sociálního pedagoga v sociálních službách*. In *Sociální pedagogika ve střední Evropě, současný stav a perspektivy*. Brno: IMS. s. 81-90.
7. CAMERON, C., MOSS, P. (eds.). 2011. *Social Pedagogy and Working with Children and Young People*. London: Jessica Kingsley Publisher.
8. CEJTHAMR, V. a J. DĚDINA. 2011. *Management a organizační chování*. Praha: Grada.
9. ČECH, T. 2011. *Mobbing jako negativní fenomén v prostředí základních škol*. Brno: MU.
10. ČECH, T.; ČERSTVÁ, L. 2009. Postavení a uplatnění sociálního pedagoga v oblasti pedagogických a pomáhajících profesí. In Soják, P. (ed.) *Symposium sociální pedagogiky na PdF MU 2*. Brno : Masarykova univerzita, 25-34.
11. DOLEŽAL, J., KRÁTKÝ, J. 2016. *Projektový management v praxi: Naučte se řídit projekty!* Praha: Grada Publishing.
12. DOROTÍKOVÁ, S., ed. 1998. *Filosofie hodnot: problémy lidské existence, poznání a hodnocení*. Praha: Univerzita Karlova, 162 s
13. DUMAZEDIER, J., & RYBÁČKOVÁ, V. 1966. Volný čas. *Sociologický Časopis/Czech Sociological Review*, (3), 443-447.
14. DVOŘÁKOVÁ, Z. SMRČKA, L. a kol. 2011. *Finanční vzdělávání pro střední školy se sbírkou řešených příkladů na CD*. Praha: C. H. Beck.
15. FEHLAU, E.G. 2003. *Konflikty v práci: Jak se vypořádat s konfliktními situacemi a lidmi*. Praha: Grada.
16. *Finanční vzdělávání* [online]. 2014. MF ČR [cit. 2020-03-23]. Dostupné z <https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/financni-vzdelavani>.
17. GAVORA, P. 2010. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido.
18. GIDDENS, A. 1991. *Modernity and self-identity: Self and society in the late modern age*. Stanford University Press.
19. GRECMANOVÁ, H 2008. *Klíma školy*. Olomouc : Hanex.
20. HAVLÍKOVÁ, J. 2018. *Sociální práce na základních školách a ve školských poradenských zařízeních: Analýza současného stavu v České republice*. Praha: VÚPSV.
21. HAWKINS, P. a SHONET, R. 2004. *Supervize v pomáhajících profesích*. Praha: Portál.
22. HENDL, J. 2016. *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.
23. HENDL, J., REMR, J. 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál.
24. HIRIGOYEN, M. F. 2002. *Psychické násilí v rodině a v zaměstnání*. Praha : Academia.
25. HRONCOVÁ, J., EMMEROVÁ, I., KRAUS, B. et al. *K dějinám sociální pedagogiky v Evropě*. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2008.
26. CHRÁSKA, M. 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 2., aktualizované vydání*. Praha: Grada.
27. KALHOUS, Z., OBST, O. *Školní didaktika. 2. vyd.* Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-571-4.
28. KLÍNSKÝ, P.; MÜNCH, O. a CHROMÁ, D. 2010. *Ekonomika: ekonomická a finanční gramotnost pro střední školy*. 3. upr. vyd. Praha: Eduko.
29. KLISZ, M. 2008. Projekty, projektová činnost. In *Problematika finančních a jiných zdrojů nejen v sociální sféře*. Olomouc: Hanex.
30. KORNBECK, N., ROSENDAL JENSEN, N. (eds.). 2009. *The diversity of social pedagogy in Europe*. Bremen: Europäischer Hochschulverlag, 2009.
31. KORNBECK, N., ROSENDAL JENSEN, N. (eds.). 2011., 2012. *Social Pedagogy for the Entire Lifespan*. Volume I., II. Bremen: Europäischer Hochschulverlag, 2011.
32. KRAUS, B. 2014. *Základy sociální pedagogiky. 2. vyd.* Praha: Portál.
33. KRAUS, B., HOFERKOVÁ, S. 2016. Ke vztahu sociální pedagogiky a sociální práce. *Sociální pedagogika*. 4(1), 57-71.
34. KUBÁTOVÁ, H. 2010. *Sociologie životního způsobu*. Grada Publishingas.
35. LICHTMAN, M. 2013. *Qualitative Research in Education: A User's Guide*. USA: SAGE.
36. OPLETALOVÁ, A. 2008. Fundraising pro sociální pracovníky. In *Problematika finančních a jiných zdrojů nejen v sociální sféře*. Olomouc: Hanex.
37. OPLETALOVÁ, A. a KVINTOVÁ, J. 2014. *Vybrané aspekty finanční gramotnosti v podmínkách základních a středních škol*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
38. PELIKÁN, J. 2007. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum.
39. PETRIE, P. *Communication Skills for Working with Children and Young People: Introducing Social Pedagogy*. 3. vydání. London, Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers, 2011.
40. PITRA, Z. 2007. *Základy managementu: (management organizací v globálním světě počátku 21. století)*. Praha: Professional Publishing.
41. PLAMÍNEK, J. 2017. *Průvodce moderního náčelníka: management pro pokročilé*. Praha: Management Press.
42. POSPÍŠILOVÁ, H. Výukové cíle a metody v práci sociálního pedagoga. In POTMĚŠILOVÁ, P. a kol. 2013. *Sociální pedagogika v teorii a praxi*. 1. vyd. Olomouc: VUP, s. 80-92.
43. PRUDKÝ, L. 2009. *Inventura hodnot: výsledky sociologických výzkumů hodnot ve společnosti České republiky*. Praha: Academia, 341 s.
44. REICHEL, J. 2009. *Kapitoly z metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada.
45. SKUTIL, M. a kol. 2011. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál.
46. SLOŽILOVÁ, E. 2011. Pragmatismus jako filozofický základ smíšeného výzkumného designu. *Pedagogická orientace*, 21(1), 51–69.
47. SOBKOVÁ, P. a kol. 2015. *Sociální pedagogika a její metody*. Olomouc: Vydavatelství UP.
48. *Standards finanční gramotnosti*. [online]. 2018. MFČR [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/aktuality/2017/standard-financni-gramotnosti-29163>.

49. STRAUSS, A. L. a CORBIN, J. 1999. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. 1. vyd. Boskovice: Albert.
50. ŠAFR, J., & PATOČKOVÁ, V. 2010. Trávení volného času v České republice ve srovnání s evropskými zeměmi. *Naše společnost*, 8(2), 21-27.
51. ŠIŠKOVÁ, T. 2012. *Facilitativní mediace: řešení konfliktu prostřednictvím mediátora*. Vyd. 1. Praha: Portál.
52. ŠULEŘ, O. 2009. *100 klíčových manažerských technik: komunikování, vedení lidí, rozhodování a organizování*. Brno: Computer Press.
53. ŠVARÍČEK, R. a ŠEĐOVÁ, K. 2014. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.
54. TASHAKKORI, A. a TEDDLIE, C. (eds.). 2003. *Handbook of mixed methods in social and behavioural research*. London: Sage.
55. VETEŠKA, J. a kol. 2013. *Trendy a možnosti rozvoje dalšího profesního vzdělávání*. Praha: Česká andragogická společnost.
56. VLČKOVÁ, K. 2011. Smíšený výzkum: Jedná se o nové a závažné téma? In Janík, T.; Knecht, P a Šebestová, S. (eds.) *Smíšený design v pedagogickém výzkumu: Sborník příspěvků z 19. výroční konference České asociace pedagogického výzkumu* (s. 1–6). Brno: Masarykova univerzita.
57. VODÁČEK, L. a O. VODÁČKOVÁ. 2013. *Moderní management v teorii a praxi*. Praha: Management Press.

Okruhy Specializace Projektování a management

1. Kvalitativní výzkum jako jedna z možností zkoumání řízení a managementu. Cíl a význam kvalitativního výzkumu v oblasti řízení. Nejvhodnější rámcové uspořádání (designy) kvalitativního výzkumu v oblasti řízení. Uvedení jedné modelové situace na kvalitativní výzkum zaměřený na řízení.
2. Získávání, analýza a statistické vyhodnocování dat v kvantitativním výzkumu. Proměnné a měření, kvalita měření, základní charakteristiky naměřeného souboru dat, charakteristiky střední hodnoty a jejich druhy, odchylky, kvantily, tabulka četností a grafické znázornění naměřených dat, statistické testy významnosti a testování hypotéz, vyvozování závěrů.
3. Obecná charakteristika a struktura projektu jako nástroje pro řízení. Definice a charakteristika projektu, principy projektového řízení, fáze projektového cyklu, náležitosti projektu a jejich charakteristika, vhodnost užití projektového řízení, řízení změn v projektu, rizika a jejich předcházení, projektová dokumentace a výstupy z projektu, monitorovací indikátory.
4. Sociální pedagog jako vedoucí pracovník – osobnost vedoucího pracovníka ve volnočasových organizacích, klíčové kompetence vedoucího pracovníka, obecné rysy práce vedoucího pracovníka, vztah k podřízeným, duševní hygiena vedoucího pracovníka ve volnočasových organizacích.
5. Sociální pedagog jako vedoucí pracovník – kontrolní procesy ve školských zařízeních, kontrola úkolů a její pravidla, zpětná vazba, hodnocení pracovníků.
6. Preventivní programy a jejich řízení – ukotvení problematiky. Druhy prevence. Zásady efektivní primární prevence. Definice rizikového chování a sociálně patologických jevů. Systém školské primární prevence a její legislativní ukotvení. Definice prevence a opatření v sociálních službách. Prevence rizikového chování v podmínkách ústavní výchovy a péče. Úloha NNO v prevenci. Úloha médií v prevenci.
7. Preventivní programy a jejich řízení – skladba aktivit, jejich tvorba, realizace a evaluace. Tvorba školního preventivního programu a jeho evaluace. Rozvoj dovedností pro život. Příklady kvalitních preventivních programů specifické a nespecifické prevence. Příklady úspěšných preventivních programů.
8. Metody a formy práce s různými skupinami při prevenci. Definice metody, jejich dělení a aplikace pro práci s danou skupinou v prevenci. Organizační formy, jejich dělení a aplikace pro práci s danou skupinou v prevenci. Definice cílové skupiny v primární prevenci rizikového chování.
9. Aspekty prevence u vybraných skupin obyvatelstva. Zásady efektivní primární prevence a jejich aplikace v oblasti školství. Preventivní opatření pro práci s romskou menšinou. Seniori a cizinci jako předmět preventivních opatření v ČR.
10. Intervence jako forma práce s cílovou skupinou v sociální pedagogice. Vymezení pojmu intervence, její principy a znaky. Intervence v závislosti na věku. Intervence a vybraná riziková chování.
11. Intervenční kampaň. Znaky funkční a nefunkční intervence. Dopady intervenční kampaně. Možnosti využití intervenčních kampaní v sociální pedagogice.
12. Vytváření společenství, fáze vzniku a pravidla fungování společenství. Znaky zdravého společenství a komunity. Vliv komunit a společenství na život člověka.
13. Základní pilíře projektu hodnotového vzdělávání C. Mooney. Hodnoty jako klíč k vytvoření inklusivního prostředí. Příklady a význam projektů v praxi.
14. Výchova k hodnotám v prostředí školy. Hodnotové vzdělávání jako předmět. Základní plán a jeho aplikace i v jiných předmětech. Přístupy k hodnocení.

15. Výchovní styl vybraných osobností jako inspirace pro koncepci preventivního systému podle dona Boska. „Nosné pilíře“ preventivního systému (podstata, příklady uplatňování). Aktuálnost preventivního stylu výchovy vzhledem k současné situaci v oblasti výchovy.

Literatura:

1. *Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců pro daný rok.*
2. BĚLOHLÁVEK, F. a kol. 2006. *Management*. 1. vyd. Brno: Computer Press.
3. DŘÍMAL, L. 2013. *Preventivní systém dona Boska*. Olomouc: VUP.
4. FLATT, J. 2008. *Loreto Day School Sealdah. Meeting the Challenges of a Changing India*. Barking: Lulu.
5. HARTL, P. 1997. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 221 s.
6. HENDL, J. 2008. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál.
7. CHVALOVSKÝ, Václav. 2005. *Řízení projektů, aneb, Překážkový běh na dlouhou trať*. Praha: ASPI.
8. JEDLIČKA, R. a kol. 2015. *Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence*. Praha: Grada.
9. KOLÁŘ, M. 2011. *Nová cesta k léčbě šikany*. Vyd. 1. Praha: Portál.
10. KRAUS, B. 2008. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Portál.
11. MÁCHAL, P., ONDROUCHOVÁ, M., PRESOVÁ, R. 2015. *Světové standardy projektového řízení: pro malé a střední firmy: IPMA, PMI, PRINCE2*. Praha: Grada Publishing.
12. MAŇÁK, J., ŠVEC, V. 2003. *Výukové metody*. Brno: Paido.
13. MIOVSKÝ, M. a kol. 2015. *Programy a intervence školské prevence rizikového chování v praxi. Druhé, přepracované a doplněné vydání*. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze.
14. MIOVSKÝ, M. et al. 2012. *Návrh doporučené struktury minimálního preventivního programu prevence rizikového chování pro základní školy*. Vyd. 1. Praha: Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze ve vydavatelství Togga, 2012.
15. MIOVSKÝ, M. et al. *Primární prevence rizikového chování ve školství: [monografie]*. Vyd. 1. Praha: Sdružení SCAN, 253 s. ISBN 978-80-87258-47-7.
16. MIOVSKÝ, Michal a kol. *Kvalita a efektivita v prevenci rizikového chování dětí a dospívajících*. První vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze, 2015.
17. MOONEY, C. 2019. *Transforming schools for social justice & inclusive education*. Winnipeg: Cyril Mooney Education.
18. MŠMT (2010). *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže*. Praha: MŠMT. Dostupné na webu: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>.
19. PECK, M. S. 2012. *V jiném rytmu: vytváření společenství*. Praha: Portál.
20. *Qualitative Research in Organizations and Management* [Online] ISSN 1746-5648. Dostupné z: <https://www.emerald.com/insight/publication/issn/1746-5648>
21. ROBBINS, S. P., COULTER, M. 2004. *Management*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing.
22. SOBKOVÁ, P., ÖBRINK HOBZOVÁ, M., TROCHTOVÁ, L. S. 2016. *Odrasy emoci v postojích k imigrantům*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
23. SOBKOVÁ, P. a kol. 2015. *Sociální pedagogika a její metody*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
24. SVOZILOVÁ, Al. 2006. *Projektový management*. Praha: Grada Publishing.
25. ŠPATENKOVÁ, N., SMĚKALOVÁ, L. 2015. *Edukace seniorů: geragogika a gerontodidaktika*. Vydání 1. Praha: Grada.
26. TROJANOVÁ, I. 2014. *Ředitel a střední management školy*. Praha: Portál.
27. URBAN, J. 2013. *Řízení lidí v organizaci : personální rozměr managementu*. 2. rozšíř. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, s. 79 - 90.
28. VACEK, P. 2000. *Morální vývoj v psychologických a pedagogických souvislostech*. Hradec Králové: Gaudeamus.
29. VACEK, P., ŠVARCOVÁ E. 2005. *Profesní etika pedagogů a mravní výchova žáků*. Hradec Králové: Gaudeamus.
30. VEBER, J. a kol. 2014. *Management*. 2., akt. vyd. Praha: Management Press.
31. VETEŠKA, J., FISCHER, S. 2020. *Psychologie kriminálního chování: vybrané otázky etiologie, andragogické intervence a resocializace*. Praha: Grada.
32. VODÁČEK, L., VODÁČKOVÁ, O. 2013. *Moderní management v teorii a praxi*. 3. rozš. vyd. Praha: Management Press, s. 142-144.
33. Zákon o sociálních službách č. 108/ 2006 Sb.
34. Zásady dlouhodobé Koncepce romské integrace do roku 2025. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dokumenty/zasady-dlouhodobé-koncepce-romske-integrace-do-roku-2025-20283/>

Okruhy Specializace Výchovné poradenství

1. Místo pedagogické diagnostiky v systému pedagogiky. Základní diagnostické pojmy. Vztah pedagogické diagnostiky a pedagogického výzkumu. Vztah pedagogické a psychologické diagnostiky. Význam pedagogické diagnostiky pro práci pedagoga.
2. Metody pedagogické diagnostiky a příklady jejich využití v praxi. Význam etických a právních principů při aplikaci metod v pedagogickém prostředí.
3. Odborné vymezení sociálního poradenství dle §37 zákona o sociálních službách. Osobnost poradce, etické principy. Formy pomoci klientovi, stadia sociálního poradenství. Přístupy v sociálním poradenství.
4. Vybrané metody práce s klientem. Fáze poradenského rozhovoru, práce se zakázkou klienta, neverbální komunikace, práce s prostorem. Strategie krizové intervence. Specifické skupiny klientů.
5. Prevence rizikového chování a její význam. Tvorba preventivně-výchovné strategie ve školách a školských zařízeních. Minimální preventivní program a školní vzdělávací program jako nástroje preventivní práce. Školní metodik prevence a jeho funkce.
6. Systém odborné pomoci a poradenských zařízení v řešení výchovných a vzdělávacích problémů žáků (státní, neziskový sektor). Odborná podpora ve škole – výchovný poradce, školní poradenské pracoviště (školní psycholog, speciální pedagog, sociální pedagog).
7. Interkulturní výchova, její cíle a obsah, vymezení souvisejících pojmů. Menšiny žijící v České republice, vztah menšina – většina. Problematika hodnot, hodnotové orientace; komparace. Aktuální problémy relevantní interkulturní výchově v České republice a v Evropě.
8. Dítě z kulturně odlišného prostředí. Dítě s odlišným mateřským jazykem. Činnosti pedagoga s heterogenní skupinou, příklady dobré praxe. Inkluze; integrace – její přínosy a úskalí.
9. Principy regionální a komunální sociální politiky. Strategie tvorby regionální sociální politiky (sociálně demografická analýza, sociálně ekonomická analýza, zjišťování sociálních problémů, metoda SWOT). Zdroje financování.
10. Vývoj sociálních služeb pro děti a mládež po roce 1989 v České republice. Typologie sociálních služeb pro děti a mládež (návaznost na komunitní plánování sociálních služeb v krajích, obcích).
11. Charakteristika služeb sociální prevence pro děti a mládež (raná péče, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, terénní programy, telefonická krizová intervence, tlumočnické služby). Strategie individuálního plánování. Odborné sociální poradenství. Legislativní ukotvení.
12. Pojetí andragogiky jako vědy o orientování dospělého v kritických uzlech nebo problémovém průběhu jeho životní dráhy. Zařízení a instituce (poradenské, primární pomoci, sociální péče apod.) podílející se na této pomoci. Sociálně právní poradenství pro seniory: oblasti, formy, témata, problémy. Vybrané strategie a typologie služeb.
13. Místo vzdělávání dospělých v kontextu celoživotního vzdělávání. Formální a neformální vzdělávání. Problematika informálního vzdělávání (učení). Způsobilost učit se a předpoklady úspěšného učení u dospělých. Problematika „výchovného“ působení na dospělé. Možnosti, programy, intervence pro sociálně znevýhodněné skupiny a osoby ohrožené sociální exkluzí.
14. Význam edukace seniorů ve vztahu k jedinci i ve vztahu ke společnosti. Funkce edukace seniorů. Edukace preseniorská, seniorská a proseniorská, transgenerační. Univerzity třetího věku, akademie třetího věku, jejich specifika a tematické zaměření. Aktivity klubů důchodců. Možnosti edukace a aktivizace seniorů v domovech pro seniory.

15. Základní pojmy a procesy školní pedagogiky (výchovně-vzdělávací proces, aktéři a průběh výchovně-vzdělávacího procesu, edukační prostředí, klima školy a třídy, sociálně negativní jevy ve škole ad.). Výchovný poradce ve škole a jeho role v řešení výchovně-vzdělávacích problémů žáků a kariérním poradenství. Spolupráce s učiteli, pracovníky školního poradenského pracoviště a rodiči. Praktický příklad: analýza postupu při řešení vybraného problému z pohledu sociálního pedagoga.

Literatura:

1. BARKER, R. 2003. *The social work dictionary*. Washington: NASW Press.
2. BEDNÁŘIKOVÁ, I. 2012. *Kapitoly z andragogiky 1. a 2. 3. vyd.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
3. BEDNÁŘOVÁ, Z. a PELECH, L. 2000. *Sociální práce na ulici – streetwork*. Brno: Doplněk.
4. BENDL, S. a KUCHARSKÁ, A. 2008. *Kapitoly ze školní pedagogiky a školní psychologie: skripta pro studenty vykonávající pedagogickou praxi*. Praha: Univerzita Karlova.
5. BOČKOVÁ, V. 2002. *Vzdělávání – průvodní jev života*. Olomouc: Vydavatelství UP.
6. ČAMSKÝ, P., SEMBDNER, J. a D. KRUTILOVÁ. 2011. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Portál.
7. ČÁP, D.; HENDRICHOVÁ, M. a kol. 2009. *Výchovné poradenství*. Praha: Wolters Kluwer.
8. ČECH, T. 2007. Vize uplatnění sociálního pedagoga v procesu ozdravení školy. In Řehulka, E. a kol. *Škola a zdraví pro 21. století 2 [CD-ROM]*. Brno: Masarykova univerzita.
9. ČECH, T. 2011. Dítě v těžké životní situaci a jeho odborná opora v českých školách. In Lukšík, I.; Smetanová, D. (ed.) *Deti v ťažkých životných situáciách*. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 16-24.
10. ČECH, T. 2011. Škola a její preventivně-výchovná strategie jako předpoklad rozvoje kompetencí dětí. *Prevence*, 8(7), 4-7.
11. ČORNANIČOVÁ, R. 1998. *Edukácia seniorov*. Bratislava: Univerzita Komenského.
12. DRYDEN, W. 2008. *Poradenství*. 1. vyd. Praha: Portál.
13. *Evropská charta místní samosprávy, Úmluva Rady Evropy č. 122*. 1985.
14. GABURA, J. a PRUŽIŇSKÁ, J. 1995. *Poradenský proces*. Praha: SLON.
15. HARTL, P. 1999. *Kompendium pedagogické psychologie dospělých*. Praha: Karolinum.
16. HRABAL, V., PAVELKOVÁ, I. 2010. *Jaký jsem učitel*. Praha: Portál.
17. *Inkluzivní škola* (portál). Dostupné na URL <https://www.inkluzivniskola.cz/>.
18. JANEČKOVÁ, H. 2005. *Sociální práce se starými lidmi. Sociální práce v praxi*. Praha: Portál.
19. JANÍKOVÁ, M. 2009. *Základy školní pedagogiky*. Brno: Paido.
20. JUKLOVÁ, K. a kol. 2015. *Vybrané kapitoly z pedagogiky a psychologie nejen pro speciální pedagogy*. Hradec Králové: Gaudeamus.
21. JŮVA, V. a JŮVA, V. 1999. *Úvod do pedagogiky*. 4. dopl. vyd. Brno: Paido, 1999.
22. KIPP, D.; KIPP, K. 2002. *Developmental Psychology: Childhood & adolescence*. 9. vyd. Belmont: Wadsworth Group.
23. KNOTOVÁ, D. a kol. 2014. *Školní poradenství*. Praha: Grada.
24. KOČÍ, R. 2012. *Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou*. 1. vyd. Praha: Leges.
25. KOTOUS, J., MUNKOVÁ, G., ŠTEFKO, M. 2013. *Obecné otázky sociální politiky*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR.
26. KREBS, V. a kol. 2010. *Sociální politika*. Praha: Wolters Kluwer.
27. LECHTA, V. (ed.) 2010. *Základy inkluzivní pedagogiky*. Praha: Portál.
28. MATĚJŮ, P., STRAKOVÁ, J. a VESELÝ, A. (eds.) (2010) *Nerovnosti ve vzdělávání. Od měření k řešení*. Praha: Slon.
29. MATOUŠEK O. 2008. *Slovník sociální práce*. Portál: Praha.
30. MERTIN, V. a KREJČOVÁ, L. 2013. *Výchovné poradenství*. Praha: Wolters Kluwer.
31. MERTIN, V., KREJČOVÁ, L. a kol. 2016. *Metody a postupy poznávání žáka. Pedagogická diagnostika. 2., doplněné a aktualizované vydání*. Praha: Wolters Kluwer.
32. MICHALÍK, J. a kol. 2008. *Poradenství uživatelům sociálních služeb*. Praha: NRZP.
33. MIOVSKÝ, M. a kol. 2012. *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování*. Praha: Univerzita Karlova.
34. MUSILOVÁ, M. 2003. *Případová studie jako součást pedagogické praxe*. Olomouc: PdF UP.
35. MUSILOVÁ, M. 2012. *Pedagogická diagnostika. Olomouc: PVP*.
36. NOVOSAD, L. 2006. *Základy speciálního poradenství: specifiky různých cílových skupin a práce s nimi*. 2. vyd. Praha: Portál.
37. ONDRÁČEK, P. 2001. *Vyrušování, neposlušnost a odmítání spolupráce*. Pardubice: Univerzita Pardubice.
38. PALÁN, Z. 1997. *Výkladový slovník vzdělávání dospělých*. Praha: DAHA.
39. PALÁN, Z. 2003. *Základy andragogiky*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského.
40. PLISCHKE, J. 2008. *Výuka žáka s odlišným mateřským jazykem z hlediska přípravy učitele*. Olomouc, VUP.
41. *Pojmosloví nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (NZDM)*. 2008. Praha: Česká asociace streetwork, o. s.
42. PRŮCHA, J. 2001. *Multikulturní výchova: teorie – praxe – výzkum*. Praha: ISV.
43. PRŮCHA, J. 2004. *Interkulturní psychologie*. Praha: Portál.
44. PRŮCHA, J. 2010. *Interkulturní komunikace*. Praha: Grada.
45. PRŮCHA, J. 2013. *Moderní pedagogika. 5., aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: Portál.
46. *Strategie regionálního rozvoje České republiky na období 2014–2020*. 2012. Praha: MMR.
47. ŠÍŠKOVÁ, T. 1998. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. Praha: Portál.

48. TITMANOVÁ, Michaela. 2019. *Prevence rizikového chování: praktická příručka pro práci se třídou*. Praha: Univerzita Karlova.
49. VÁGNEROVÁ, M. 2005. *Vývojová psychologie I: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum.
50. VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. a BUREŠ, M. 2011. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada.
51. VODÁČKOVÁ, D. a kol. 2002. *Krizová intervence*. 1. vyd. Praha: Portál.
52. *Zákon č. 104/1991 Sb. o Úmluvě o právech dítěte*.
53. *Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů*.
54. *Zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., Listina základních práv a svobod*.
55. *Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů*
56. ZELINKOVÁ, O. *Poruchy učení*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-514-1..
57. ZILLIACUS, H. a HOLM, G. 2009. *Multicultural education and intercultural education: Is there a difference?*.

Okruhy z Pedagogiky a psychologie

1. Komunikace a její složky. Význam složek v komunikaci. Praktické využití složek komunikace. Komunikační schéma.
2. Komunikace jako součást profese. Moc a komunikace ve vztahu ke klientovi. Základní principy funkční komunikace s klientem. Chyby v komunikaci s klientem.
3. Reflexe současných teorií vzdělávání s ohledem na základní pedagogické kategorie v pedagogické vědě. Charakteristika nejvýznamnějších soudobých proudů v pedagogickém myšlení. Specifikace jejich základních prvků s důrazem na sociální a kulturní faktory a vliv prostředí.
4. Reflexe současných teorií vzdělávání z hlediska scientizmu a antropologizmu. Charakteristika poznávacích přístupů v sociální pedagogice a jejich specifikace s akcentem na kulturní tradice v interdisciplinárních a transdisciplinárních souvislostech.
5. Základní problémy osob se zdravotním postižením ve společnosti. Přehled platné legislativy a její dopad do praxe.
6. Úprava prostředí pro osoby se zdravotním postižením. Možnosti sociálního pedagoga při úpravě prostředí pro jedince se zdravotním postižením.
7. Práce s hodnotami na základě koncepce J. Piageta, práce s pravidly, konkrétní využití mikro příběhů. Práce s hodnotami podle koncepce L. Kohlberga, konkrétní příklady využití v praxi při práci s morálními dilematy.
8. Vztah pojmů hodnoty a výchova. Formování hodnotového systému člověka. Hodnoty jako cíl školní a mimoškolní edukace.
9. Problémy v pedagogické profesi. Syndrom pomocníka. Zneužívání moci. Příčiny a projevy těchto problémů. Možnosti prevence a intervence.
10. Syndrom vyhoření. Příčiny syndromu vyhoření, projevy a fáze. Možnosti prevence a intervence.
11. Projektování výchovně-vzdělávacích činností ve školských zařízeních. Hra (kulturní zakotvení, definice, klasifikace, charakteristiky, hračka).
12. Realizace a hodnocení výchovně-vzdělávacích činností ve školských zařízeních. Umění ve výchově a vzdělávání.
13. Osobnostní a sociální výchova a její místo ve výchovně vzdělávacím procesu. Funkce osobnostní a sociální výchovy, očekávané výstupy a doporučená struktura lekce OSV.
14. Metodické principy a metody osobnostní a sociální výchovy.
15. Konflikt z pohledu komunikace. Charakteristika konfliktu, druhy konfliktu, vývoj konfliktu. Obecná pravidla řešení konfliktních situací.
16. Konflikty na pracovišti. Konfliktní situace v týmu, konflikt s klientem (klienty). Příčiny konfliktních situací na pracovišti. Prevence a intervence konfliktních situací na pracovišti.
17. Profesionální připravenost sociálního pedagoga. Vliv připravenosti sociálního pedagoga na práci s cílovými skupinami.
18. Osobnost sociálního pedagoga. Vliv osobnosti sociálního pedagoga na práci s cílovými skupinami.
19. Jedinec ve výchově (rozdělení dle věku). Vnitřní a vnější podmínky výchovy. Výchovné předpoklady jedince (fyzické, psychické a sociální). Výchovná motivace jedince (vliv věku, podmínek a předpokladů).
20. Didaktický cyklus v osobnostní a sociální výchově. Zásady psychické bezpečnosti v osobnostní a sociální výchově.

21. Pojetí normy a normality. Duševní hygiena, duševní zdraví a rovnováha. Možnosti sociálního pedagoga v oblasti duševní hygieny.
22. Základní dělení psychických onemocnění. Etické a sociální dopady psychického onemocnění na jedince a společnost.
23. Příčiny a projevy psychických obtíží a nemocí. Možnosti sociálního pedagoga při práci s lidmi s psychickým onemocněním.
24. Pedagogická psychologie a její význam v sociální pedagogice. Možnosti pedagogické psychologie v praxi. Vztah sociální pedagogiky a pedagogické psychologie – vymezení kompetencí, možnosti spolupráce, základní odlišnosti.
25. Problémy v pedagogické praxi. Pedagogicko-psychologické posouzení problémů. Návrh řešení těchto situací z pohledu sociálního pedagoga.

Literatura:

1. BARTOŇOVÁ, M., OPATŘILOVÁ, D. a VÍTKOVÁ, M. 2013. *Přístupy k dětem a mládeži se zdravotním postižením a sociálním znevýhodněním mimo školu: texty k distančnímu vzdělávání*. Brno: Paido.
2. BĚLOHLÁVEK, F. 2016. *25 typů lidí. Jak s nimi jednat, jak je vést a motivovat*. Praha: Grada.
3. BERTRAND, Y. 1998. Soudobé teorie vzdělávání. Praha: Portál.
4. DUPLINSKÝ, J. 2001. Dětská hra a psychologie. *Pedagogika: časopis pro vědy a vzdělávání ve výchově*, č. 4, s. 433–438.
5. EICHHORN, C. 2019. *Učitel a práce se třídou*. Praha: Raabe.
6. HUIZINGA, J. 1971. *Homo ludens: o původu kultury ve hře: Homo ludens (Orig.)*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta.
7. JEDLIČKA, R., KOŤA, J. a SLAVÍK, J. 2018. *Pedagogická psychologie pro učitele: psychologie ve výchově a vzdělávání*. Praha: Grada.
8. KALHOUS, Z. – OBST, O. a kol. 2002. *Školní didaktika*. Praha: Portál.
9. KEBZA, V. a ŠOLCOVÁ, I. 2003. *Syndrom vyhoření*. 2. vyd. Praha: SZÚ.
10. KISVETROVÁ, H. a VÉVODOVÁ, Š. 2014. *Osoby se zdravotním postižením: vybrané kapitoly I*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
11. KLUSÁK, M. 2014. *Morální vývoj školáků a předškoláků: paradigmatické výzvy dle Jeana Piageta*. Praha: Karolinum.
12. KOHOUTEK, R. 2005. *Úvod do psychologie: normalita a abnormalita psychiky a osobnosti*. Brno: Masarykova univerzita.
13. KOPŘIVA, K. 2011. *Lidský vztah jako součást profese*. 6. (v Portálu 5.) vyd. Praha: Portál.
14. KŘIVOHLAVÝ, J. 2012. *Hořet, ale nevyhořet*. 2. přeprac. vyd. Praha: Karmelitánské nakl.
15. KUČEROVÁ, H. SVOBODA, M. ČEŠKOVÁ, E. 2015. *Psychopatologie a psychiatrie pro psychology a speciální pedagogy*. Praha: Portál.
16. KYRIACOU, CH. 2004. *Klíčové dovednosti učitele: cesty k lepšímu vyučování*. 2. vyd. Praha: Portál.
17. MAREŠ, J., KŘIVOHLAVÝ, J. 1989. *Sociální a pedagogická komunikace ve škole*. Praha: SNP.
18. MIŠURCOVÁ, V., SEVEROVÁ, M. 1997. *Děti, hry a umění*. 1. vyd. Praha: ISV, s. 38–47.
19. NELEŠOVSKÁ, A. 2005. *Pedagogická komunikace v teorii a praxi*. Praha: Grada.
20. NĚMEC, J. 2002. *Od prožívání k požitkářství. Výchovné funkce hry a její proměny v historických koncepcích pedagogiky*. Brno: Paido.
21. OPRAVILOVÁ, E. 2001. Úskalí didaktického využití hračky. *Pedagogika: časopis pro vědy a vzdělávání ve výchově*, č. 4, s. 537–540.
22. OŘEL, M. 2012. *Psychopatologie*. Praha: Grada.
23. PROKOP, J. 2005. *Škola a společnost v kritických teoriích druhé poloviny 20. století*. Praha: Karolinum.
24. PUGNEROVÁ, M. a kol. 2019. *Psychologie: pro studenty pedagogických oborů*. Praha: Grada.
25. *Rámcové vzdělávací programy* (zejm. pro základní vzdělávání).
26. RÝDL, K. 2005. Smysl inovačních cílů v současných výchovných a vzdělávacích trendech. In *Studia paedagogica*. Brno: MU. s. 13–22.
27. SEHNALOVÁ, I. a kol. 2015. *Jak zvládat konfliktní situace: příručka pro každého*. Praha: Inboox.
28. SCHMIDBAUER, W. 2000. *Psychická úskalí pomáhajících profesí*. 1. vyd. Praha: Portál.
29. SOJÁK, P. 2017. *Osobnostní a sociální rozvoj, aneb, Strom, mozaika a vzducholod'*. Praha: Grada, 205 s.
30. SPILKOVÁ, V. a TOMKOVÁ, A. a kol. 2010. *Kvalita učitele a profesní standard. Výzkumný záměr Učitelská profese v měnících se požadavcích na vzdělávání*. Praha: UK.
31. SPOUSTA, V. 1990. Koordinace základních druhů umění v esteticko-výchovném procesu. *Pedagogika: časopis pro vědy a vzdělávání ve výchově*, č. 6, s. 613–635.
32. SPOUSTA, V. 1995. *Krásy, umění a výchova*. Brno: Masarykova Univerzita.
33. SRB, V. a kol. 2007. *Jak na osobnostní a sociální výchovu?*. 2. vyd. Praha: Projekt Odyssea, 64 s. Dostupné <http://www.odyssea.cz/metodiky-osv/jak-na-osv>
34. *Strategie vzdělávání 2030+*. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>.
35. SYŘIŠTOVÁ, E. a kol. 1972. *Normalita osobnosti*. Praha: Avicenum.

36. ŠAFRÁNKOVÁ, Jana a kol. 2009. *Komunikace a jednání s lidmi*. Vyd. 1. V Praze: České vysoké učení technické.
37. ŠMAHELOVÁ, B. 2008. *Nástin vývoje pedagogického myšlení*. Brno: MSD.
38. VACEK, P. 2013. *Psychologie morálky a výchova charakteru žáků*. 2. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus.
39. VALENTA, J. 2006. *Osobnostní a sociální výchova a její cesty k žákovi*. Kladno: AISIS.
40. VYBÍRAL, Z. 2000. *Psychologie lidské komunikace*. Praha: Portál.
41. WEST, G. K. 2002. *Dobrodružství psychického vývoje*. Praha: Portál.